

Przykłady działań realizowanych przez sieci partnerstw na rzecz rozwoju społecznego i ekonomicznego obszarów wiejskich

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD)

Rozwój obszarów wiejskich jest niezwykle ważną dziedziną polityki, dotyczącą ponad 50% populacji Unii Europejskiej i niemal 90% jej terytorium. Rolnictwo i leśnictwo nadal mają największe znaczenie dla gospodarki wiejskiej, ale rozwój obszarów wiejskich skupia się również na rewitalizacji wsi na inne sposoby. Ponadto kwestie związane ze zmianami klimatycznymi, energią odnawialną, różnorodnością biologiczną oraz gospodarką wodną stają się coraz bardziej istotnymi elementami polityki rozwoju obszarów wiejskich UE.

ENRD zapewnia szeroki zakres wsparcia dla interesariuszy rozwoju obszarów wiejskich, przyczyniając się tym samym do stymulowania debaty na temat polityki rozwoju tych obszarów w UE, w tym:

- pomaga zidentyfikować i zestawić przykłady udanych projektów rozwoju obszarów wiejskich na terenie Unii Europejskiej,
- wspomaga krajowe sieci obszarów wiejskich (KSOW),
- promuje współpracę międzynarodową wśród lokalnych grup działania (LGD),
- dostarcza analiz nt. istotnych kwestii, w tym szerokich korzyści z rolnictwa (dobra publiczne), a także w powiązanych dziedzinach leśnictwa, rolnictwa społecznego i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) dzieli się informacjami z zainteresowanymi stronami na wiele sposobów, w tym poprzez uczestnictwo w wydarzeniach i targach w całej Europie. Witryna ENRD zapewnia dostęp do obszernego zbioru informacji na wiele tematów oraz w wielu językach. Krótkie wiadomości filmowe zapewniają zainteresowanym bieżące informacje na temat rozwoju ENRD, a dzięki łatwemu połączeniu ze „stronami krajowymi” można uzyskać dogłębne informacje na temat każdego państwa członkowskiego UE. Interaktywne narzędzia promują lepsze kontakty sieciowe i komunikację, ale to nie wszystko...

Cele Sieci to:

- zbieranie, analizowanie i rozpowszechnianie informacji o działaniach i praktykach związanych z rozwojem obszarów wiejskich,
- dostarczanie informacji na temat procesów rozwojowych zachodzących na terenach wiejskich,
- organizowanie spotkań i seminariów,
- tworzenie i prowadzenie sieci służących wymianie wiedzy, a także wsparciu wdrażania i oceny polityk rozwoju obszarów wiejskich,
- wspieranie sieci krajowych oraz inicjatyw współpracy międzynarodowej.

Do struktury Sieci należą:

1) Komitet Koordynacyjny, który:

- pomaga Komisji Europejskiej w przygotowaniu i wdrożeniu działań oraz rocznego planu pracy Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- zapewnia koordynację działań Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich oraz organizacji zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich,
- koordynuje prace tematyczne Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

2) Podkomitet ds. osi LEADER, który:

- doradza Komisji w sprawach rocznego programu prac Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich związanych z osią LEADER,
- uczestniczy w koordynowaniu prac tematycznych,
- wspiera monitorowanie przez Komisję Europejską wdrażania międzynarodowych projektów współpracy.

3) Tematyczne grupy robocze zajmujące się tworzeniem konkretnych analiz na podstawie wdrażanych w różnych krajach i regionach programów rozwoju obszarów wiejskich. Ustanowione dotąd tematyczne grupy robocze zajmują się następującymi kwestiami:

- uwzględnieniem potrzeb i specyfiki lokalnej poszczególnych obszarów wiejskich,
- relacjami między rolnictwem a ogólnie pojętą gospodarką wiejską,
- dobrami publicznymi i interwencją publiczną,
- mechanizmami realizacji polityki rozwoju obszarów wiejskich UE.

4) Europejska Sieć Ewaluacji Rozwoju Obszarów Wiejskich, której zadaniem jest wymiana wiedzy i ustanawianie najlepszych praktyk w dziedzinie ewaluacji polityki rozwoju obszarów wiejskich. Sieć tę koordynuje Ekspercki Komitet Ewaluacyjny.

Instalacja wody, ścieków i innych elementów infrastruktury na obszarach wiejskich Rumunii

Gmina w Siedmiogrodzie wykorzystwała EFRROW jako wsparcie podłączenia do domów wody i sieci kanalizacyjnej, a także innych elementów infrastruktury.

Mieszkańcy gminy na obszarach wiejskich w Rumunii nie byli w pełni podłączeni do miejskich wodociągów i oczyszczalni ścieków. Drogi i inne elementy infrastruktury również były w złym stanie, odstraszało to turystów oraz ograniczało ich wizyty oraz zahamowało inwestycje zagraniczne.

Administracja lokalna użyła prawie 3 mln euro wsparcia z EFRROW na budowę infrastruktury wodociągowej i oczyszczalni ścieków dla wsi Romuli i Dealu Stefanitei oraz innych prac budowlanych, takich jak drogi i nowego przedszkola.

Ponad 80% mieszkańców zostało podłączonych do automatycznego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Nowe przedszkole zostało zbudowane. Lokalne drogi w miejscowości Romuli został odnowione.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich, działająca zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zapewnia kontynuację działań sieci, utworzonej w ramach PROW na lata 2007-2013 i realizację jej nowych celów.

Cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (zgodne z PROW 2014-2020):

- zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;
- podniesienie jakości wdrażania PROW;
- informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i możliwościach finansowania;
- wspieranie innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich,
- aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich.

Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (zgodne z PROW 2014-2020):

- 1) Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020;
- 2) Zapewnienie działań sieciujących dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich;
- 3) Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu;
- 4) Zapewnienie szkoleń i sieciowania lokalnych grup działania, w tym pomoc techniczna w zakresie współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej;

- 5) Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust.1 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy.
- 6) Ułatwianie wymiany wiedzy tematycznej i analitycznej podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów;
- 7) Współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW);
- 8) Plan Komunikacyjny obejmujący działania informacyjne dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach PROW 2014-2020 , w tym dla potencjalnych beneficjentów w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowywania wniosków, biznesplanów oraz dla beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków o płatność. Plan będzie zawierał również działania informacyjne w zakresie upowszechniania oraz rezultatów Programu i wkładu Wspólnoty w jego realizację. Plan uwzględnia cele i działania określone w Strategii komunikacji IZ oraz wyznacza podział zadań pomiędzy IZ i KSOW. Jasno określone są grupy docelowe działań komunikacyjnych, do których adresowane są poszczególne rodzaje planowanych działań;
- 9) Prowadzenie działań na rzecz promowania współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji;
- 10) Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą;
- 11) Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie;
- 12) Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich;
- 13) Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Struktura KSOW

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich ma charakter otwarty. Uczestnikami Sieci mogą być wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Udział partnerów w Sieci zapewnia jednostka centralna (na poziomie krajowym) oraz jednostki regionalne, wojewódzkie grupy robocze i Grupa Robocza ds. KSOW na poziomie krajowym.

Funkcję jednostki centralnej KSOW pełni Fundacja Pomocy dla Rolnictwa FAPA, na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2015 r (poz.1104).

Strukturę KSOW tworzą: jednostka centralna oraz jednostki regionalne, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, wojewódzkie grupy robocze i Grupa Robocza ds. KSOW. W działania sieci zaangażowane są także, oprócz instytucji zarządzającej i wymienionych wyżej podmiotów, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, partnerzy spoza administracji rządowej i samorządowej, a także podmioty, którym samorzady powierzą wykonywanie zadań jednostek regionalnych.

W celu zapewnienia efektywnego upowszechniania wiedzy i doświadczeń we wdrażaniu innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich została utworzona sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR). W ramach sieci realizowane będą działania z zakresu aktywizacji potencjalnych partnerów współpracy na rzecz innowacji, podnoszące wiedzę i umiejętności w zakresie zarządzania projektami badawczo-wdrożeniowymi oraz upowszechniania wyników prac badawczo-wdrożeniowych.

Do zadań jednostki centralnej należy w szczególności:

- ułatwianie tworzenia sieci kontaktów partnerom KSOW poprzez prowadzenie działań aktywizujących, powołanie i organizację pracy Grupy Roboczej ds. KSOW, organizację prac

grup tematycznych oraz zarządzanie portalem i internetowymi narzędziami umożliwiającymi wymianę informacji i prowadzenie dyskusji pomiędzy skupionymi w Sieci partnerami, na poziomie krajowym;

- opracowanie planu działania na lata 2014-2020 i dwuletnich planów operacyjnych we współpracy z partnerami Sieci, IZ oraz podmiotami, którym delegowano zadania IZ i jednostkami regionalnymi;

- realizacja planu działania na poziomie krajowym, na podstawie dwuletnich planów operacyjnych;

Do zadań sieci SIR należy:

- identyfikowanie partnerów do współpracy w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych,

- rozpowszechnianie informacji i wiedzy na temat sposobu współpracy w projektach naukowo-badawczych,

- opracowanie metodologii tworzenia i identyfikowania projektów współpracy i prowadzenie bazy projektów,

- współpraca z krajowymi jednostkami naukowo-badawczymi, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz innowacji oraz Europejską Siecią na rzecz Innowacji, w tym w selekcji projektów zgłaszanych do Europejskiej nagrody za realizację najlepszych projektów innowacyjnych w rolnictwie i na obszarach wiejskich,

- prowadzenie działań animacyjnych i sieciujących wśród interesariuszy (rolników, przedsiębiorców, jednostek naukowo - badawczych i doradców), w tym moderowanie prac grup tematycznych dotyczących tematów o potencjale innowacyjnym powstających w ramach sieci,

- doradztwo i pomoc w tworzeniu i organizacji grup operacyjnych na rzecz innowacji,

doradztwo i pomoc w tworzeniu projektów przez grupy operacyjne i partnerstwa na rzecz innowacji.

Realizację zadań SIR na poziomie krajowym zapewnia Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, a na poziomie regionalnym wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego.

Kreatywne przykłady przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Jak znaleźć dodatkowe źródła dochodu poza produkcją rolniczą w oparciu o lokalne zasoby ludzkie i naturalne? Czy można mieć wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy wsi, zmniejszając przy tym negatywne skutki bezrobocia na wsi oraz różnice między

społecznością miejską i wiejską? Uczestnicy wyjazdu studyjnego „Kreatywna wieś – przykłady przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” poznali nie tylko przykłady innowacyjnych przedsięwzięć, ale także wpływ tych przedsięwzięć na jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich poprzez ukierunkowanie produkcji,

kreowanie nowych produktów i usług, czy wspólne inicjatywy.

W trakcie 2 wizyt studyjnych, odbywających się w dniach 27-28 kwietnia oraz 29-30 kwietnia 2015 uczestnicy mogli zapoznać się z innowacyjnymi przedsięwzięciami:

- „Tłocznia soków ze świeżych owoców” w gospodarstwie Państwa Rembowskih w Żukowie,
- „Produkcja olejów tłoczonych na zimno” w gospodarstwie Państwa Krystyny i Jerzego Justów w Śmiłowie,
- gospodarstwo edukacyjne „Kids Farm” w Przeclawiu,
- gospodarstwo agroturystyczne „Tamarynowa Osada” w Łowyniu,
- rodzinne gospodarstwo pasieczne „Noteckie Miody” w Biezdrowie k/Wronek,
- gospodarstwo rolne zajmujące się chowem zwierząt: owiec rasy BMC, kóz, świni rasy pochodnej do złotnickiej pstrej, kurki zielononózki, królika popieleńskiego i produkcją serów kozich oraz żywności ekologicznej w Chudobczycach należące do Fundacji „Barka”.

Uczestnicy wyjazdu studyjnego zapoznali się z motywami podjęcia danej działalności, specyfikacją produktów, problemami związanymi z założeniem i prowadzeniem ww. działalności, a także z planami na przyszłość. Właściciele gospodarstw przedstawili również, jakie mają możliwości współpracy z LGD, doradztwem rolniczym oraz samorządem terytorialnym.

Wymiana doświadczeń i „know-how” w zakresie podejmowania i prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej może być inspiracją do podejmowania działań i wspólnych inicjatyw ukierunkowanych na kreowanie marek produktów regionalnych i lokalnych, rozwój turystyki wiejskiej, a także zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenach wiejskich.

Podejmowanie wspólnych inicjatyw jest w dalszym ciągu potrzebne w celu efektywnego wykorzystania zasobów regionalnych i lokalnych obszarów wiejskich, aktywizacji zawodowej rolników i mieszkańców wsi, powstawania nowych miejsc pracy oraz tworzenia mikroprzedsiębiorstw.

Projekt „Kreatywna wieś – przykłady przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” zrealizowany został przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu w ramach Planu działania Sekretariatu Centralnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2015.

Polska Sieć LGD

Celem działalności Polskiej Sieci jest budowanie platformy współpracy i wymiany doświadczeń między lokalnymi grupami działania oraz ich sieciami regionalnymi, a także innymi organizacjami i osobami związanymi z realizacją podejścia Leader oraz pozostałych osi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Powyższe cele obejmują m.in. wykonywanie zadań w zakresie:

- Stosowanie metody LEADER – propagowanie oddolnego, partnerskiego i innowacyjnego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich;
- Budowanie trwałej platformy integracji i współpracy na szczeblu krajowym Lokalnych Grup Działania oraz ich sieci regionalnych, jak również innych osób prawnych i osób fizycznych

związanych z wdrażaniem podejścia Leader i pozostałych osi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;

- Utworzenie krajowej reprezentacji LGD w celu aktywnego uczestnictwa w kreowaniu polityki państwa oraz Unii Europejskiej wobec wsi i terenów wiejskich;
- Aktywne włączenie Polskiej Sieci LGD w sieć kontaktów i współpracy na poziomie krajowym i europejskim w zakresie wypracowania wspólnych stanowisk, wymiany dobrych praktyk, realizacji wspólnych przedsięwzięć;
- Opiniowanie aktów prawnych i podejmowanie inicjatyw legislacyjnych zmierzających do stanowienia prawa sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich;
- Wspieranie działań służących budowie kapitału społecznego oraz poprawie jakości życia i dywersyfikacji ekonomicznej na obszarach wiejskich.
- Integracja i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem na wsi.

Muzeum Książki Kucharskiej i Kulinarnej im. Stanisława Czernieckiego

Muzeum Książki Kucharskiej i Kulinarnej im. Stanisława Czernieckiego powstało z inicjatywy Prezesa Zarządu LGD „Dolina Raby” Krzysztofa Kwatery. Autorem wniosku o dofinansowanie i koordynatorem projektu jest Pan Patryk Paszkot. Koszt całkowity realizacji przedsięwzięcia wyniósł 20 000, 00 zł. Projekt otrzymał dofinansowanie w wysokości 10 000, 00 zł z Fundacji BZWBK w ramach konkursu grantowego „Tu mieszkam, tu zmieniam”, pozostała kwota została sfinansowana ze środków własnych stowarzyszenia. Głównym celem Muzeum jest propagowanie wiedzy na temat polskiej sztuki kulinarnej, kuchni narodowej, regionalnej i lokalnej oraz promocja najstarszej polskiej książki kucharskiej „Compendium Ferculorum Albo Zebranie Potraw”.

Na obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Dolina Raby” w wiśnickim zamku Kmitów i Lubomirskich została napisana najstarsza na ziemiach polskich książka kucharska „Compendium Ferculorum Albo Zebranie Potraw” przez Stanisława Czernieckiego kuchmistrza wojewody krakowskiego Aleksandra Michała Lubomirskiego w 1682 r. Muzeum Książki Kucharskiej i Kulinarnej im. Stanisława Czernieckiego ma służyć lokalnej społeczności i turystom odwiedzającym Dolinę Raby, jako miejsce poszerzania wiedzy o narodowych, regionalnych i lokalnych kulinariach oraz o dziele St. Czernieckiego.

W tym miejscu można zapoznać się z licznymi polskimi publikacjami kulinarnymi i na podstawie przepisów w nich zawartych nauczyć się samodzielnie pod okiem eksperta przygotować wybraną potrawę. Dzięki takiemu połączeniu można poznać nie tylko ciekawe książki, przepisy i potrawy, ale również nauczyć się je przyrządzać. W dziele Stanisława Czernieckiego pierwszą pozycję zajmuje „Rosół polski”, a dokładniej aż szesnaście sposobów jego przygotowania. Mimo iż autor często pisze o kuchni polskiej i o polskich, a nawet „staropolskich” daniach i recepturach, to rosół jest jedną z niewielu potraw wprost uznanych i określonych jako „polskie”. Na pamiątkę tego wydarzenia LGD „Dolina Raby” zarejestrowała na Liście Produktów Tradycyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Rosół polski” jako potrawę związaną z Małopolską, a szczególnie z Wiśniczem. Ponadto, co roku na jesieni organizowany jest Festiwal Rosołu, aby pokazywać i dyskutować nad tradycyjnymi potrawami narodowymi i regionalnymi. Podczas festiwalu corocznie rozstrzygany jest konkurs im. Stanisława Czernieckiego o Puchar Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na najlepszą publikację o lokalnych i regionalnych kulinariach. Napływające na konkurs publikacje zasilają zbiory muzeum.

Śląska Sieć 3 Sektora

„Śląska Sieć 3 Sektora” ma stanowić forum współpracy, wymiany opinii i zasobów, obejmującej całe województwo śląskie. To ważne, ponieważ żadna z dotychczas istniejących sieci nie obejmuje swoim zasięgiem wszystkich powiatów województwa śląskiego. Bazując na wspólnych zasadach, celach i wartościach oraz działając w oparciu o wysokie standardy formalno-prawne, przejrzystości i etyczne, sieć skupi co najmniej 30 podmiotów z 19 powiatów województwa spośród działających już na Śląsku sieci i ich członków oraz innych chętnych organizacji pozarządowych.

Organizacja corocznego koncertu charytatywnego

Sieć organizuje coroczny koncert charytatywny w Katowicach. W roku 2016 odbył się 13 czerwca o godzinie 19.00 w Kościele św. Anny na Nikiszowcu. Wystąpili m.in. Kwartet C. D. N. w składzie: Iwona Blacha-Durczok (fortepian), Gabriela Blacha-Cupiał (wokół, skrzypce), Anna Pieszka (wokół), Bartek Pieszka (wokół). Wstęp był bezpłatny, zebrane podczas koncertu fundusze zostały przeznaczone na remont lokalu dla osób niepełnosprawnych.